

به نام خدا

سازمان بورس و اوراق بهادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

نیم دهه توسعه: تصویری از عملکرد سالهای ۱۳۷۶ تاکنون

تهیه کنندگان: مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

نیم دهه توسعه: تصویری از عملکرد سالهای ۱۳۷۶ تاکنون

اشاره

بازار سهام ایران در طی نیم دهه اخیر همواره در شمار پررونق‌ترین بازار در بین بورسهای اوراق بهادار جهان به شمار می‌آمده؛ و این ویژگی در کنار ثبات چشمگیر آن در طی این دوره، توجه بسیاری از ناظران مالی بین‌المللی و سرمایه‌گذاران خارجی را به خود معطوف ساخته است. از سال ۱۳۷۶ به اینسو، هر سال نماگرهای سنجش فعالیت بورس نسبت به سال پیشتر در سطح بالاتری قرار گرفته‌اند و بورس در همه این سالها پیوسته فراهم آورنده بهترین فرصت سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران به شمار می‌آمده است.

قرار دادن تصویر عملکرد بورس در طی نیم دهه اخیر در کنار آنچه در نیم دهه پیش از آن بر بازار سهام ایران رفته؛ چندان ناهمسان و گاه سنجش‌ناپذیر است که گویی از ۱۳۷۶ به اینسو، بورس به گونه‌ای ناپیوستگی تاریخی دچار آمده باشد. حتی بدون در نظر گرفتن اندازه رشد، پایداری، و اطمینان پدید آمده در بازار؛ گستره و ژرفای اصلاحات ساختاری و اقدامات و موارد تحقق یافته در طی نیم دهه اخیر با تمامی فعالیتهای انجام شده در سه دهه پیش از آن قابل برابری یا مقایسه نیست. بی‌تردید، بخش مهمی از دستاوردهای مثبت ثبت شده در دوره مورد اشاره، به تحولاتی می‌تواند نسبت داده شود که در نهایت به تقویت سازوکارهای تنظیمی و نظارتی، ارتقای سطح شفافیت، و کارآمدسازی رویه‌های اجرایی و عملیاتی فرآیند دادوستد در بورس انجامیده است.

فهرست مطالب

- ۱- مقدمه ۱
- ۲- مسیری برای حرکت ۳
- ۳- دستاوردهای عملکرد بورس تاکنون ۸
- ۴- حلقه‌های مکمل: برنامه‌های ۱۳۸۲ ۲۰

۱- مقدمه

اندیشه تدوین برنامه‌ای اجرایی برای عملی ساختن مجموعه‌ای از اصلاحات ساختاری در بورس اوراق بهادار تهران به سال ۱۳۷۶ بازمی‌گردد. در آن زمان، بورس سهام همچنان به وضعیتی گرفتار بود که در طی نیم دهه فعالیت در دوره پس از بازگشایی، پرنوسان‌ترین دوره حیات تاریخی خود را نیز طی می‌کرد. افت و خیز شدید قیمت‌ها در آن سالها چندان نامتعارف بود که مزیت‌های اقتصادی بورس را در قیاس با بی‌اطمینانی حکمفرما بر آن ناچیز جلوه می‌داد. در سالهای آخر منتهی به ۱۳۷۶، ناسازگاری بازده انتظاری بورس با واقعیت‌های اقتصاد ملی به حدی رسیده بود که دوام رشد یک سویه قیمت‌ها را با تردیدی جدی مواجه می‌ساخت. ترس از برهم‌خوردن ترکیب ریسک و بازدهی انتظاری بورس سرانجام رنگ واقعیت به خود گرفت و از نیمه دوم ۱۳۷۵، شتاب رشد قیمت‌ها در بورس به طور محسوسی کند شد و تا پایان آن سال، شاخص قیمت سهام حدود ۱۰ درصد فرو افتاد. بی‌ثباتی بورس و بی‌اعتمادی عمومی ناشی از آن معضلی بود؛ رکود هم بدان افزوده شد. برخی عوامل بیرونی مانند سیاست‌های ضدتورمی پیگیری شده پس از ثبت رکورد تاریخی نرخ تورم در سال ۱۳۷۴ نیز در این میان بی‌تاثیر نبود. کاهش دسترسی‌پذیری واحدهای اقتصادی، آنها را به تأمین منابع مالی از محل آورده‌های نقدی و مطالبات حال شده سهامداران ناگزیر می‌ساخت. این می‌توانست با کاهش حاشیه سود سهام شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و برآورده نشدن انتظارات بی‌اساس قابل مشاهده در آن سالها، هم معنا شمرده شود. پذیره‌نویسی تعداد زیادی از شرکت‌های سرمایه‌گذاری تازه تأسیس نیز در آن سالها بر وخامت وضعیت

رکودی گریبانگیر بورس می‌افزود. گویی همه چیز دست به دست هم داده بود تا نشان دهد که باید فکری کرد. اما پیش از هر چیز باید به این پرسش پاسخ داده می‌شد که مشکل چیست یا کجاست؟

بی‌اطمینانی، بی‌ثباتی، انتظارات نامتعارف، رکود و سایر اینها، هیچیک مشکل واقعی بورس به شمار نمی‌آمدند. همه اینها در اصل نشانه‌های وجود مشکلاتی بودند که باید برطرف می‌گردید. درست مانند تورم یا رکود در اقتصاد ملی که خود معلول وجود برخی ناترازیهای کلان اقتصادی است. شناسایی مشکلات واقعی بورس در سال ۱۳۷۶، مبنای سیاستگذاری و تدوین چارچوبی قرار گرفت که از آن پس و در جریان بازنگریهای بعدی مسیر حرکت، مجموعه منسجم اقدامات لازم برای اصلاحات ساختاری بورس را پدید آورد. چارچوبی که با اصلاح کارکردها، ارتقای کارایی، و همسویی با تحولات جهانی بازارهای مالی هم‌پیوندی می‌یافت و پایه‌هایی استوار برای بنانهادن یک بازار کارآمد اوراق بهادار در ایران فراهم می‌آورد. در این گزارش کوتاه، سیاست راهبردی و اقدامات انجام شده در چارچوب برنامه‌های اجرایی پیگیری شده توسط سازمان بورس اوراق بهادار در این راستا معرفی گردیده است.

۲- مسیری برای حرکت

بورس اوراق بهادار در کلی‌ترین تعریف، بازاری است که با هدف افزایش قدرت نقدشوندگی بدهیهای بدون سررسید یا دارای سررسید بیش از یکسال تشکیل می‌شود. بدین منظور، ابزارهای مالی متناظر با بدهیهای مورد اشاره، در یک بازار دست دوم یا بورس اوراق بهادار قابل دادوستد می‌شوند و دارندگان ابزارهای مالی مزبور که عمدتاً به سهامداران شرکتهای پذیرفته شده و دارندگان اوراق قرضه قابل دادوستد در بورس محدود می‌شوند، می‌توانند هر گاه که بخواهند، دارایی مالی خود را نقد کنند. به این ترتیب که بدهی ناشر سهام یا اوراق قرضه از یک سهامدار یا دارنده به فرد دیگری انتقال می‌یابد و ناشر بدون نگرانی از بازپرداخت پیش از سررسید بدهی خود، می‌تواند وجوه تأمین شده را به مثابه سرمایه در فعالیتهای اقتصادی درازمدت به کار اندازد. اما تحقق مفهوم بورس اوراق بهادار مستلزم برآوردن سه کارکرد اساسی زیر است:

الف - وجود یک سیستم دادوستد کارآمد به گونه‌ای که بتواند وظایف هفت‌گانه شامل موارد زیر را در

کوتاه‌ترین زمان و به بهترین شکل ممکن، پوشش دهد:

۱- گرفتن سفارشهای خرید یا فروش از مشتریان،

۲- تطبیق سفارشهای خرید و فروش با یکدیگر،

۳- انجام تراکنش^(۱)

۴- نگهداری سفارشهای غیرقابل اجرا،

۵- تسویه وجوه و پایاپای اوراق دادوستد شده،

۶- انتقال، انتشار و توزیع اطلاعات دادوستد، و

۷- نظارت بر صحت انجام عملیات در تمامی مراحل دادوستد.

ب - برخورداری از یک چارچوب تنظیمی و نظارتی کارآمد، به گونه‌ای که بتواند شفافیت،

منصفانه‌بودن، ایمنی، دقت، قاعده‌مندی، و امکان دسترسی برابر فعالان را به بازار تأمین

نماید. وجود مجموعه تنظیمی و نظارتی مورد اشاره به ویژه در دستیابی به سه هدف اساسی

1- Transaction

- حمایت از سهامداران

- تضمین منصفانه بودن، کارایی، و شفافیت بازار، و

- کاهش ریسک سیستمی^(۱) بازار

نقشی انکارناپذیر دارد.

پ - وجود شفافیت بر اثر دسترسی آزادانه، یکسان و همزمان فعالان به داده‌ها و اطلاعات بازار، کفایت داده‌ها و اطلاعات در دسترس، و گردش سریع یا مناسب بودن زمان دسترسی به داده‌ها و اطلاعات.

از این دیدگاه کارکردی و در تبیین نابسامانی مورد اشاره در سالهای منتهی به ۱۳۷۶، خلاء موجود در مجموعه قانونی و مقرراتی موجود برای تنظیم و نظارت کارآمد بازار بیش از هر عامل دیگر نقش داشته؛ ضمن آن که ناکارایی عملیاتی و اطلاعاتی بازار همواره بر شدت وخامت نابسامانی تنظیمی و نظارتی بورس، افزوده است. نبود قوانین و مقررات لازم برای جلوگیری از اعمال و اقدامات منجر به دستکاری بازار، دادوستد متکی به اطلاعات نهانی، نبود معیارهای مناسب برای تضمین افشای اطلاعات مهم یا فوری، الزام برخورد با شایعات و اخبار کذب از سوی شرکتها، عدم دسترسی سرمایه‌گذاران به اطلاعات مالی شرکتها و عملکرد بازار، نبود ابزارهای لازم برای اعطای قدرت تحلیل عملکرد بازار به سرمایه‌گذاران، نبود سازوکارهای کارآمد اطلاع‌رسانی، ناکارکردی واسطه‌های بازار و بسیاری دیگر از اینگونه کاستی‌ها و تنگناهای ساختاری در بازار سهام ایران، دلایل اصلی پدید آمدن وضعیت نابسامان، و ناپایداری و بی‌اطمینانی منجر به رکود گریبانگیر بازار در دوره مورد اشاره به شمار می‌آمده است.

در یک ارزیابی کلی، بی‌توجهی نسبت به فراهم آوردن پیش‌نیازهای تنظیمی و نظارتی به عنوان کارکرد اصلی بورس در کنار ناکارایی مشهود عملیاتی ناشی از چرخه‌های کاری زاید و یا طولانی و نا شفاف

1- Systemic Risk

ریسک سیستمی که با ریسک سیستماتیک تفاوت دارد به مواردی مربوط می‌شود که برخی از اجزا یا نهادهای تشکیل دهنده بازار کارکردهای خود را به درستی انجام ندهند و بر اثر آن کل بازار را با خطر ناکارکردی مواجه سازند، درست مانند مرگ یک انسان بر اثر سکته قلبی. در ریسک سیستماتیک، کل بازار با یک خطر نهادینه و قاعده‌مند روبرو می‌شود.

بودن بازار، و در عین حال، به دلیل نابرخورداری بازار از امکان دسترسی فراگیر فعالان بالقوه به بازار سهام در ایران، وضعیتی را پدید آورده بود که تداوم آن نه ممکن و نه به صلاح رشد و توسعه اقتصاد ملی بود. در چنان وضعیتی، بازار سهام در ایران رفته رفته به جولانگاهی برای سوء استفاده دارندگان اطلاعات نهانی و فعالیتهای منجر به دستکاری بازار بدل می شد که برآیند آن به افت و خیز شدید قیمتها، شکل گیری یک بازار حبایی غیرقابل اعتماد و ضد انگیزه ای برای گرایش سرمایه گذاران به بازار سرمایه ایران می انجامید. بدین ترتیب، هرگونه برنامه ریزی برای گسترش بازار سرمایه در ایران، پیش از هر چیز در گرو اصلاح ساختاری بازار سهام، و انجام اقداماتی عاجل برای ایجاد ثبات و اطمینان در بازار مزبور بود. قاعده مند و شفاف ساختن بازار، ارتقای سطح کارایی عملیاتی و اطلاعاتی بورس، متناسب شدن ترکیب ریسک و بازدهی اوراق بهادار پذیرفته شده در بورس، و ارتقای کیفی و کمی معیارها و رویه های اجرایی نظارت بر فعالان، واسطه ها، و شرکتهای پذیرفته شده در بورس در زمره مهمترین و فوری ترین نیازهای انجام اصلاحات در این بازار به شمار می آمد.

در طی سالهای ۱۳۷۶ و پس از آن، در نتیجه اقدامات اصلاحی انجام شده در بازار سهام ایران -چنانکه در بخش سوم این گزارش مورد اشاره قرار گرفته است- وضعیتی با ثبات، شفاف، و قاعده مند در بازار مزبور برقرار گردید که خود سرآغاز جلب اعتماد و گرایش عام سرمایه گذاران به این بازار تلقی می شد. نشانه های اولیه دوره جدید رونق بورس که از سال ۱۳۷۷ در بازار قابل شناسایی بود، رفته رفته و در طی سالهای پس از آن به یک روند رشد تدریجی و قابل دوام تبدیل گردید. در طی دوره پنج ساله ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱، میانگین بازده کل سرمایه گذاری بر روی محاسبه کل سهام بورس سالانه ۳۸/۲ درصد افزایش یافت که باتوجه به میانگین ۱۵/۹ درصدی تورم در دوره مورد نظر، به یک نرخ بازده واقعی مثبت ۲۲/۳ درصدی سرمایه گذاری در بورس می انجامید. در همین دوره، نسبت ارزش بازار سهام به محصول ناخالص داخلی به عنوان یکی از مهمترین معیارهای ارزیابی عملکرد بازار سهام، با میانگین رشد ۲۰ درصد در هر سال از ۸/۱ درصد در پایان سال ۱۳۷۷ به حدود ۱۶ درصد در پایان سال ۱۳۸۱ افزایش یافت که از نظر جهت و اندازه توسعه بازار سهام ایران قابل توجه بوده است.

در طی همین سالها، حجم دادوستد سهام در هر سال به طور میانگین ۷۲ درصد، و تعداد خریداران ۴۶ درصد افزایش یافت که رشد چشمگیر مقیاسهای واقعی فعالیت بورس را در دوره مزبور نشان می دهد.

در یک ارزیابی کلی، بازار سهام ایران در طی سالهای ۱۳۷۶ و پس از آن به رغم قرار داشتن در معرض شوکها و محرکهای ناپایدار ساز بیرونی و بحرانهای منطقه‌ای که به فروپاشی بسیاری از بازارهای مالی در کشورهای مختلف انجامید، با ارایه تصویری از یک بازار پر رونق و با ثبات در بین بورسهای اوراق بهادار جهان، توجه و گرایش عام سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی را به خود معطوف ساخت. بی‌تردید بخش مهمی از دستاوردهای مثبت ثبت شده در این دوره، به تحولاتی می‌تواند نسبت داده شود که در نهایت به تقویت سازوکارهای تنظیمی و نظارتی، ارتقای سطح شفافیت، و کارآمد سازی رویه‌های اجرایی و عملیاتی فرآیند دادوستد در بورس انجامیده است.

جدول ۱ - عملکرد بورس اوراق بهادار در سالهای ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۱

شرح	واحد سنجش	۱۳۷۶	۱۳۷۷	۱۳۷۸	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	درصد تغییر ۱۳۸۱-۱۳۷۶
شاخص بازده کل (TEDPIX)	—	—	۱,۹۱۱/۹	۳,۲۶۶/۳	۵,۲۲۱/۴	۷,۵۰۲/۰	۱۱,۶۱۴/۱	۵۰۷/۵
شاخص بازده نقدی (TEDIX)	—	—	۲,۰۵۵/۰	۲,۴۴۷/۴	۲,۸۹۸/۱	۳,۲۹۹/۳	۳,۶۷۱/۵	۷۸/۷
شاخص کل قیمت (TEPIX)	—	۱,۶۵۳/۰۶	۱,۵۳۸/۰	۲,۲۰۶/۲	۲,۹۷۸/۳	۳,۷۵۸/۸	۵,۲۲۹/۱	۲۱۶/۳
ارزش سهام و حق تقدم دادوستد شده	میلیارد ریال	۲,۰۱۷/۶	۳,۱۱۶/۷	۵,۲۴۳/۶	۹,۱۷۶/۷	۷,۸۳۰/۹	۱۸,۸۹۶/۸	۸۳۶/۶
تعداد سهام و حق تقدم دادوستد شده	میلیون سهم	۵۵۶/۲	۱,۲۰۲/۷	۱,۱۸۱/۹	۱,۶۸۱/۵	۱,۷۰۵/۶	۳,۴۲۴/۹	۵۱/۸
ارزش بازار سهام	میلیارد ریال	۲۷,۱۲۸/۸	۲۶,۵۸۴/۶	۴۳,۷۴۳/۳	۶۲,۴۸۶/۶	۸۱,۶۸۱/۸	۱۲۰,۶۱۲/۳	۳۴۴/۶
نسبت فعالیت	درصد	۶/۹	۱۲	۱۴/۹	۱۷/۳	۱۰/۶۵	۱۵/۷	۱۲۷/۵
تعداد شرکتهای پذیرفته شده	واحد	۲۶۳	۲۸۱	۲۹۵	۳۰۷	۳۲۱	۳۳۷	۲۸/۱
ارزش سهام عرضه شده دولتی	میلیارد ریال	۳۳۹/۷	۱,۱۷۹/۶	۲,۰۳۴/۸	۲,۲۴۸/۰	۴۶۸/۵	۳,۱۲۶/۷	۸۲۰/۴
تعداد سهام عرضه شده دولتی	میلیون سهم	۶۹/۶	۵۴۷/۴	۲۴۲/۷	۳۲۶/۹	۱۳۶/۵	۷۲۸/۹	۹۴۷/۳
نسبت ارزش بازار سهام به GDP	درصد	۹/۸	۸/۱	۱۰/۵	۱۲/۵	۱۲/۳	۱۶/۲	۶۵/۸

۳- دستاوردهای عملکرد بورس تاکنون

آنچه در زیر می‌آید، خلاصه‌ای از اقدامات انجام شده و دستاوردهای عینی برنامه‌های در دست پیگیری سازمان بورس اوراق بهادار از سال ۱۳۷۶ به اینسو است که دامنه‌ای فراگیر از بهسازی نظام اداری و تشکیلاتی بازار، بهبود وضعیت اطلاع‌رسانی، ارتقای سطح شفافیت و کارایی بازار، و تقویت نظام تنظیمی و نظارتی بورس گرفته تا گسترش دامنه فعالیت آن به سایر مناطق کشور، گوناگون‌سازی بازارهای دادوستد، معرفی ابزارهای جدید مالی، ایجاد بورس ابزارهای مشتق، و بسیاری دیگر از الزامها و نیازهای ایجاد یک بازار قاعده‌مند و کارآمد اوراق بهادار را در ایران پوشش داده است. واقعیت آن است که سازمان بورس در طی این سالها تحقق مفهومی به مراتب گسترده‌تر و سازگار با ویژگیهای یک بازار فراگیر و متعارف اوراق بهادار را در ایران پیگیری کرده، و کوشیده است تا در کنار ایفای کارکردها و مسؤولیتهای متعارف خود به عنوان یک نهاد تنظیم‌گر بازار دست دوم اوراق بهادار در ایران، گامهایی اساسی در راه پی‌ریزی پایه‌های منطقی و استوار یک بازار سرمایه منسجم، کارآمد، پویا و برآورنده نیازهای توسعه‌ای اقتصاد ملی بردارد و در این راه، بار مضاعف ایفای نقش متولی مسیریابی، طراحی، و برنامه‌ریزی حرکت به سوی آینده را نیز به دوش کشیده است. نگاهی به محورهای اساسی فعالیتهای انجام شده توسط سازمان بورس اوراق بهادار، مسؤولیت‌پذیری این سازمان را در ایفای نقش مزبور به خوبی آشکار می‌سازد. در واقع، در کنار برنامه‌های دایمی بورس برای بازسازی سازمان اجرایی، و تکامل بازار دست دوم اوراق بهادار، بخش عمده‌ای از ظرفیتهای موجود در این سازمان به برنامه‌های مربوط به گسترش کارکردها و حوزه فعالیت، و نیز تضمین پویایی بازار اوراق بهادار در ایران اختصاص یافته است. بدین معنا، سازمان بورس در طی سالهای مورد اشاره و در عمل مسؤولیتهای یک سازمان تخصصی پشتیبان کمیسیون بورس و اوراق بهادار در بازارهای توسعه یافته امروزی را نیز انجام داده است؛ و این در حالی است که با وجود همه کاستیها و تنگناهای پرشمار حکمفرما بر مجموعه کنونی بازار سرمایه، ایفای این نقش دوگانه حتی به کندشدن روند افزایشی نماگرهای فعالیت بورس نیز نینجامیده است.

۱-۳ بهسازی سازمان و تشکیلات اداری بورس

۱-۱-۳ *انجام مطالعات طراحی و پیاده‌سازی الگوی جدید ساختار سازمانی. تشکیلات تفصیلی.*

طبقه‌بندی مشاغل و بهسازی نظام گردش کار در سازمان بورس.

در راستای تکمیل فرآیند بهسازی درون سازمانی آغاز شده در بورس اوراق بهادار تهران، به منظور اصلاح وضعیت اداری و تشکیلاتی سازمان، قاعده‌مند کردن رویه‌ها و نظام گردش کار اداری، مطالعات مربوط به طراحی تشکیلات تفصیلی سازمان بورس اوراق بهادار تهران بر پایه الگوی مصوب ساختار سازمانی بورس، و نیز طرح طبقه‌بندی مشاغل تکمیل و نهایی شده است و در گام بعد نمودار جدید گردش کار در سازمان بورس اوراق بهادار تهران برپایه ساختار و تشکیلات نوین بورس طراحی می‌شود.

۲-۱-۳ *بازسازی بدنه کارشناسی. تقویت و تأمین نیروی انسانی کارآمد. رسیدگی به وضعیت*

محیط کارکنان. و تقویت امکانات و خدمات رفاهی برای جذب و انگیزش نیروی انسانی.

۳-۱-۳ *روزآمدسازی مستمر فناوری اداری و بهسازی تجهیزات فنی سازمان بورس.*

۴-۱-۳ *اتوماسیون اداری برای حذف چرخه‌های کاری زائد. کارآمدسازی نظام گردش کار. تسریع*

انجام وظایف و برپیدن نظام اداری کاذب در بورس.

۵-۱-۳ *انجام مطالعات امکان‌سنجی و مرحله طراحی مجموعه ساختمان‌های بازار سرمایه ایران برای*

استقرار زیرساختی ارکان بازار مزبور و از جمله بورس اوراق بهادار تهران.

۲-۳ بهسازی نظام تنظیمی و نظارتی بورس

تدوین مقررات بنیادی ناظر به فعالیت بورس و متضمن اصول و قواعد مربوط به شفافیت، دسترسی برابر و آزادانه، قاعده‌مندی و منصفانه بودن بازار از جمله

۱-۲-۳ *آیین‌نامه رسیدگی به تخلفات کارکنان بورس.*

این آیین‌نامه که به نحوه دریافت و بررسی شکایتهای مطرح شده علیه کارگزاران و تخلفات و جرایم و مجازاتهای مربوط پرداخته است در ۱۹ ماده و ۴ تبصره توسط سازمان تدوین و در تاریخ ۱۳۷۶/۶/۱۷ به تصویب شورای بورس رسیده است.

در این آیین‌نامه که با هدف رعایت حقوق سهامداران، برگزاری مجامع براساس قانون و مقررات و تنظیم و نگهداری دفاتر و حساب‌های شرکت براساس اصول و موازین متداول حسابداری تدوین شده، وظایف شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در سه بخش مجامع عمومی، تنظیم حساب‌ها و صورتهای مالی، و سهامداران تعیین شده است. شرکت‌های پذیرفته شده در بورس مکلفند طی تعهدنامه‌ای رعایت مفاد این آیین‌نامه را تعهد نمایند. این آیین‌نامه در تاریخ ۱۳۷۶/۶/۳۰ به تصویب شورای بورس رسید.

اصولی دادوستد به تابلوهای یکم و دوم به منظور گوناگون‌سازی بازارهای دادوستد سهام. سازمان بورس اوراق بهادار پس از بررسی وضعیت شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و کاستیهای موجود در چارچوب مقرراتی مربوط به پذیرش و تداوم فعالیت شرکتها و نیز لزوم گوناگون‌سازی بازارهای دادوستد دست دوم در بورس اوراق بهادار تهران و با این دیدگاه که رونق بازار سرمایه ایران به منظور برآوردن نیازهای توسعه‌ای اقتصاد ملی از جمله فراهم آوردن زمینه‌های مناسب برای پیشبرد برنامه واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی، افزایش مشارکت مردم در فعالیتهای اقتصادی ملی به ویژه با تشویق به ایجاد و گسترش فعالیتهای سهامی از راه همفروزی سرمایه‌های کوچک و تجهیز منابع پس‌اندازی موجود در بخش خانوار، و به همین ترتیب، شکل‌گیری یک مدیریت اقتصادی کارآمد در سطح بنگاههای اقتصادی در گرو بازنگری معیارهای کنونی و طراحی چارچوبی برای ارتقای سطح کمی و کیفی نظارت، شفافیت، و قدرت نقدشوندگی ابزارهای مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، و نیز ایجاد بازارهای مختلف پذیرش و امکان‌پذیری تنزل یا ارتقای شرکتها - به عنوان گونه‌ای سازوکار تشویق یا تنبیه - در بین آنهاست، معیارهای پذیرش شرکتها را مورد بازنگری قرار داد و در این راستا "آیین‌نامه شرایط و ضوابط پذیرش سهام شرکتها در بورس اوراق بهادار" در تابلو دوم تالار اصلی و تالار فرعی و همچنین شرایط ارتقای سهام

شرکتها از تابلو دوم به تابلو اول تالار اصلی و شرایط حذف نام شرکتها از تالارهای اصلی و فرعی را تدوین و به تصویب شورای بورس رساند. تدوین این شرایط و گوناگون سازی تالارهای دادوستد با ایجاد رقابت در بین شرکتهای پذیرفته شده یا متقاضی پذیرش برای راهیابی یا تداوم حضور در فهرستهای برتر دادوستد در بورس، رونق بیش از پیش بازارهای دادوستد دست دوم سهام، افزایش درجه نقدشوندگی بازار، ارتقای سطح کارایی عملیاتی و شفافیت اطلاعاتی بازارهای سهام، بهبود کمی و کیفی عملکرد شرکتهای پذیرفته شده در بورس، حمایت از منافع سهامداران خرده پا، و تسهیل تأمین منابع مالی مورد نیاز شرکتهای برتر یا فعالتر در بورسهای اوراق بهادار می انجامد.

۴-۲-۳ ضوابط طبقه بندی شرکتهای سرمایه گذاری پذیرفته شده یا متقاضی پذیرش در بورس.

با توجه به ماهیت متفاوت فعالیت شرکتهای سرمایه گذاری در مقایسه با سایر شرکتهای پذیرفته شده در بورس و با توجه به هدف آنها از سرمایه گذاری منابع مالی خود در شرکتهای دیگر ضوابط طبقه بندی و پذیرش شرکتهای سرمایه گذاری در بورس اوراق بهادار تهران تهیه و در تاریخ ۱۳۷۷/۶/۱۶ به تصویب شورای بورس رسیده است. براساس این ضوابط شرکتهای سرمایه گذاری به دو گروه شامل شرکتهایی که هدف آنها اعمال مدیریت در شرکتهای سرمایه پذیر نیست و شرکتهایی که میزان مالکیت آنها در سهام شرکتهای سرمایه پذیر امکان اعمال مدیریت را فراهم می آورد، تقسیم می شوند.

۵-۲-۳ ضوابط مؤسسات حسابرسی و بازرسان قانونی معتمد بورس.

به منظور اطمینان از رسیدگی به دفاتر و حسابهای شرکتهای پذیرفته شده و شرکتهای کارگزاری براساس اصول و موازین متداول و استانداردهای حسابرسی، "ضوابط مؤسسات حسابرسی و بازرسان قانونی معتمد سازمان بورس اوراق بهادار تهران" در سازمان بورس اوراق بهادار تهران تدوین شد و در تاریخ ۱۳۷۸/۳/۳ به تصویب شورای بورس رسید. براساس دستورالعمل مربوط به این آیین نامه شرکتهای متقاضی پذیرش در بورس، شرکتهای پذیرفته شده در بورس و شرکتهای کارگزاری بورس اوراق بهادار موظف به انتخاب حسابرسی یا بازرسان قانونی خود از بین مؤسسات حسابرسی معتمد

بورس هستند.

۶-۲-۳ شرایط پذیرش اوراق مشارکت شرکتها و بانکهای خصوصی در بورس.

اوراق مشارکت گونه‌ای ابزار بدهی طراحی شده در اقتصاد ایران است که برای تأمین مالی مستقیم واحدهای اقتصادی یا فراهم آوردن منابع مالی مورد نیاز بخش دولتی در یک طرح یا به طور کلی برای یک مورد مصرف خاص منتشر و عرضه می‌شود؛ و علاوه بر آنکه یک جریان درآمد یا سود را برای دارندگان آن به همراه می‌آورد، ممکن است به یک جریان مالکیت یا تداوم فرآیند سرمایه‌گذاری نیز تبدیل‌پذیر باشد. در تحلیل نهایی، دارندگان اوراق مزبور علاوه بر جریان درآمدی، از گونه‌ای رضایت‌مندی ناشی از مشارکت در بهبود زیرساختهای اقتصاد ملی نیز بهره‌مند خواهند بود که انگیزه‌گرایش آنها برای نگهداری این اوراق را افزون می‌سازد. با وجود این، تداوم یا گسترش اقبال عمومی به این شیوه تأمین مالی در اقتصاد ملی، و نیز امکان‌پذیری بهره‌گیری مؤثر از این اوراق به عنوان گونه‌ای ابزار سیاست پولی پیش از هر چیز در گرو فراهم بودن امکان دادوستد دست دوم اوراق مزبور و تأمین قدرت مؤثر نقدشوندگی آن است. از این دیدگاه، چنین پیداست که طراحی و تدوین معیارهای پذیرش و تداوم حضور اوراق مشارکت در تالار دادوستد بورس حلقه تکمیلی مهم توفیق برنامه‌های رو به گسترش تأمین مالی بخش مهمی از طرحهای ملی و فعالیتهای اقتصادی کشور باشد که تأثیر نهایی آن در افزایش شتاب حرکت به سوی توسعه اقتصاد ملی بازتاب می‌یابد. از این رو، شرایط پذیرش اوراق مشارکت شرکتها و بانکهای خصوصی در بورس تدوین شد و در تاریخ ۱۳۸۰/۵/۲۲ به تصویب شورای بورس رسید.

۷-۲-۳ آیین‌نامه اجرایی منع دادوستد متکی به اطلاعات نهانی.

نظارت بر دادوستد دارندگان اطلاعات نهانی به دلیل نقش مهمی که در حمایت از سهامداران، افزایش درجه ایمنی و اعتماد به بازار، جلوگیری از تاخیر در انتقال اطلاعات و افزایش درجه شفافیت بازار، و در نهایت تضمین دسترسی برابر مشارکت‌کنندگان بازار به اطلاعات مؤثر بر قیمت‌ها ایفا می‌کند، از جمله ضروری‌ترین

کارکردهای یک بورس اوراق بهادار به شمار می‌آید. بی‌تردید، یکی از کاستیهای مهم قانونی و مقرراتی بورس اوراق بهادار تهران، نبود یک پایه مستحکم قانونی و مقرراتی برای شناسایی، پیگیری و برخورد با موارد احتمالی سوءاستفاده دارندگان مستقیم و نامستقیم یا دادوستدهای متکی به اطلاعات نهانی است. تنها آیین‌نامه موجود نیز در این باره، غیراجرایی، نامؤثر و نابرخوردار از توان لازم برای بازدارندگی از دادوستدهای متکی به اطلاعات نهانی است. بنابراین بازنگری و تکمیل آیین‌نامه مزبور به منظور گنجاندن مواردی مانند تعریف مفاهیم پایه، تعیین سیاستهای مربوط به افشای اطلاعات نهانی در کنار نظارت و افشای دادوستد مجاز دارندگان این نوع اطلاعات، تعیین موارد و ممنوع ساختن دادوستد غیر مجاز دارندگان اطلاعات نهانی و اتخاذ تمهیدات قانونی برای برخورد و مجازات متخلفان از جمله مهمترین موارد لازم برای اصلاح و روزآمدسازی چارچوب تنظیمی و نظارتی مربوط به شمار می‌آید.

۸-۲-۳ آیین‌نامه افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس.

در طی سالهای اخیر، سازمان بورس با صرف وقت و هزینه فراوان تصدی گردآوری، ارزیابی، انتشار عمومی، و پاسخگویی درباره صحت و سقم اطلاعات شرکتهای را خود بر عهده داشته است. در یک وضعیت متعارف، انتظار بر این است که ناشران یا شرکتهای پذیرفته شده در بورس بتوانند مسؤولیت افشای کامل اطلاعات، افشای فوری اطلاعات مهم، توضیح یا تایید شایعات و گزارشها، پاسخ به فعالیت نامتعارف بازار، خودداری از افشای اطلاعات غیرضروری به قصد تبلیغ، و جلوگیری از انجام دادوستد متکی به اطلاعات نهانی را خود بر عهده گیرند و بورس فقط بر نحوه اجرا و میزان پیروی از سیاستها و الزامهای تعیین شده برای افشای اطلاعات توسط شرکتهای نظارت، و مسؤولیت نهایی ضمانت اجرایی آن را بر عهده داشته است. در این راستا، سازمان بورس با یکپارچه کردن بخشنامه‌های متعدد انتشار یافته در طی سالهای ۱۳۷۶ تاکنون و همسازی آن با استانداردهای جهانی، "آیین‌نامه افشای اطلاعات شرکتهای پذیرفته شده در بورس" را تدوین کرده است.

در یک بازار متعارف، چنین انگاشته می‌شود که شاخص قیمت سهام به عنوان یک نماگر پیشرو بتواند به مسیریابی حرکت اقتصاد ملی در یک افق زمانی محتمل کمک نماید. اما یکی از شروط اساسی پدید آمدن چنین حالتی آن است که فعالیت بورس اوراق بهادار متضمن شفافیت، قاعده‌مندی، و منصفانه بودن بازار باشد. در یک بازار دستکاری شده یا در معرض چنین تهدیدی، نمی‌توان و نباید انتظار داشت که قیمتها بازتاب‌دهنده درستی از واقعیتهای اقتصادی حکمفرما بر سازوکار عرضه و تقاضای بازار باشد. در واقع، امکان دستکاری بازار می‌تواند تمامی مزیتها و منافع اقتصادی بورس را با تهدیدی جدی مواجه سازد و اعتماد عمومی به سلامت بازار سرمایه و در نتیجه قدرت نقدشوندگی و کارایی آن را کاهش دهد. بنابراین سازمان بورس به منظور شناسایی و جلوگیری از دستکاری بازار لایحه‌ای متشکل از ۵ ماده و ۲ تبصره مبنی بر شناسایی جرم دستکاری بازار، تعیین مجازات و تعیین مرجع رسیدگی به جرایم به همراه آیین‌نامه اجرایی آن تدوین و به شورای بورس ارایه کرده است.

آیین‌نامه پیشنهادی "نحوه ورود و فعالیت اشخاص خارجی در بورس اوراق بهادار" با هدف فراهم آوردن پوشش تنظیمی و نظارتی مناسب برای ورود و فعالیت سرمایه‌گذاران خارجی در بورس اوراق بهادار تهران و با گرایش محوری تشویق سرمایه‌گذاران نهادی، به گونه‌ای تهیه شده است که بتواند بازار سرمایه ایران را از منافع حاصل از سرمایه‌گذاری خارجی بر روی اوراق بهادار مانند انتقال دانش و فنون مدیریت سرمایه‌گذاری، توزیع مناسب‌تر ریسک، عمق بخشیدن به بازار، افزایش درجه نقدشوندگی بازار، افزایش قدرت تحلیل مالی فعالان بازار، تسهیل و بهبودی سازوکار تامین منابع مالی مورد نیاز واحدهای سرمایه‌پذیر ایرانی، و بهسازی نظام مدیریت سهامی برخوردار سازد؛ و در عین حال ریسک ناپایداری ناشی از نوسان‌پذیری جریانهای کوتاه مدت سرمایه‌ای را با هدف تضمین پایداری کلان اقتصادی، و حصول

اطمینان از ثبات پولی و وضعیت مناسب تراز پرداختهای خارجی کشور، به حداقل ممکن کاهش دهد.

۱۱-۲-۳ آیین نامه دادوستد رایانه‌ای بورس که با توجه به نیازهای قابل پیش‌بینی در جریان روزآمدسازی فناوری دادوستد بورس، تا پایان سال جاری به عنوان دستورعمل اجرایی داخلی در حال اجرای آزمایشی است.

۱۲-۲-۳ **شرایط پذیرش مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانکهای خصوصی.**

در راستای خصوصی‌سازی بانکهای دولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی "آیین‌نامه شرایط و ضوابط پذیرش سهام بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در بورس اوراق بهادار" مشتمل بر ۲ ماده و ۱۲ بند و ۱ تبصره، در سال ۱۳۸۱ به تصویب شورای بورس رسید.

۱۳-۲-۳ **شرایط و ضوابط پذیرش سهام شرکت‌های بیمه در بورس اوراق بهادار تهران.**

این آیین‌نامه به منظور برقراری تمهیدات و امکانات لازم در زمینه پذیرش شرکت‌های بیمه در بورس اوراق بهادار تهران با توجه به شرایط خاص و متناسب با فعالیت آنها در ۲ ماده شامل ۹ بند و ۲ تبصره در تاریخ ۱۳۸۱/۱۲/۵ به تصویب شورای بورس رسید.

۳-۳ **ارتقای وضعیت اطلاع‌رسانی و کارایی عملیاتی بورس**

مطالعات و اقدامات اجرایی لازم برای زدودن تنگناها و کاستیهای موجود، برخورداری از تجربه بازارهای موفق یا معیارهای شناخته شده جهانی برای تضمین درستی و کارایی سازوکار اجرایی، ایمنی، و سلامت فعالیتها در بورس شامل

۱-۳-۳ خرید و نصب سیستم سخت‌افزاری جدید برای انجام امور دادوستد در بورس به منظور استفاده از یک سیستم پیشرفته و برخوردار از پشتیبان همانندساز به جای سیستم قدیمی AS400 سری F70 و F50 با قابلیت چهاربرابر کردن سرعت انجام عملیات نسبت به قبل.

۲-۳-۳ بازآرایی نظام انفورماتیکی بورس در قالب طراحی شبکه یکپارچه خدمات اطلاع‌رسانی

بورس با هدف نهایی ایجاد بورس الکترونیکی اوراق بهادار در کشور.

۳-۳-۳ بهسازی سازوکار اجرایی دادوستد، تسویه، پایاپای، و نگهداری سهام بر مبنای استانداردهای پذیرفته شده بین‌المللی به منظور کوتاه‌سازی گردش کار، بهینه‌سازی نظام دادوستد، و با هدف نهایی ارائه خدمات تک مرحله‌ای به مشتریان و منطبق با نیازهای آتی راه‌اندازی بورس الکترونیکی اوراق بهادار در ایران.

۴-۳-۳ انجام مطالعات مربوط به درخواست رایانه‌ای بورس و برگزاری مناقصه بین‌المللی مربوط به روزآمدسازی سیستم دادوستد رایانه‌ای بورس و برگزاری مناقصه بین‌المللی برای انجام پروژه مزبور؛

براساس این مطالعات شرایط لازم برای انتخاب و برگزاری مناقصه بین‌المللی خرید نرم‌افزار جدید دادوستد فراهم شده است و پیش‌بینی می‌شود در صورتی که اقدامات اجرایی لازم با موفقیت و سرعت مناسب پیش رود، انتقال نهایی به سیستم جدید دادوستد در سال ۱۳۸۲ امکان‌پذیر باشد.

۵-۳-۳ انجام مطالعات مربوط به ایجاد سیستم سپرده‌گذاری مرکزی بازار سرمایه ایران به عنوان پیش‌نیاز اصلی پیاده‌سازی فناوری جدید دادوستد اوراق بهادار در ایران.

۶-۳-۳ طراحی، محاسبه و انتشار شاخصهای جدیدی مانند شاخص بازده کل، بازده نقدی، پنجاه شرکت فعالتر، مالی، صنعت، و سایر شاخصهای فرعی آنها به منظور فراهم آوردن قدرت تحلیل عملکرد بازار توسط سرمایه‌گذاران و شفاف‌سازی تحولات و روند حرکت بازار.

۷-۳-۳ انتشار نشریات مختلف، بولتنهای الکترونیکی و گزارشهای مقطعی یا ادواری عملکرد بازار سهام به زبانهای فارسی و انگلیسی.

۴-۳ گسترش کارکردها و حوزه فعالیت بازار سرمایه ایران

۱-۴-۳ معرفی ابزارهای مالی جدید کاربردپذیر در بازار سرمایه ایران به منظور گوناگون‌سازی

ترکیب ریسک و بازدهی، و ایجاد فرصت‌های متنوع سرمایه‌گذاری یا افزایش قدرت نقدشوندگی ابزارهای موجود در بازارهای مالی ایران که از جمله می‌توان به مطالعات و اقدامات انجام شده برای دادوستد دست دوم گواهینامه حق خرید (تقدم) سهام در بورس، دادوستد دست دوم اوراق مشارکت و گواهیهای سپرده بانکی در بورس اشاره کرد. این مطالعات براساس بند ب ماده ۹۵ قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ج.ا.ایران، و در تلاش برای تنوع ابزارهای مالی دادوستدپذیر، امکان دادوستد دست دوم اوراق مشارکت در سطحی گسترده و نیز دادوستد انواع گواهی سپرده بانکی در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۸۰ انجام گرفت که در این راستا نظام دادوستد دست دوم اوراق مشارکت در بورس با همکاری شبکه بانکی کشور طراحی و اولین معامله روی اوراق مشارکت پذیرفته شده در تاریخ ۱۳۸۱/۹/۱۰ انجام شد. طراحی سازوکار دادوستد دست دوم گواهی سپرده بانکی هم که نیازمند همکاری شبکه بانکی است در مراحل مقدماتی قرار دارد. از سوی دیگر، مطالعات پایه، اقدامات اجرایی و اخذ مصوبه نهایی از شورای بورس برای دادوستد دست دوم گواهینامه حق خرید (تقدم) در بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است که با اجرای آن زمینه مناسبی برای افزایش قدرت نقدینگی گواهینامه‌های مزبور پدید می‌آید.

۲-۴-۳ انجام مطالعات امکان‌سنجی و طراحی زمینه‌های اجرایی به کارگیری ابزارهای مشتق به منظور پوشش نوسانهای قیمتی داراییهای مالی منشأ آن که در گام نخست با معرفی ابزارهای مشتق کالایی و در قالب ایجاد بورسهای فلزات و محصولات کشاورزی به مرحله اجرا رسیده است. پس از اخذ مصوبه قانونی از مجلس شورای اسلامی در چارچوب بند (ج) ماده ۹۵ قانون برنامه سوم و تصویب ساختار سازمانی و سازوکار اجرایی پیشنهادی سازمان از سوی شورای بورس و بررسی تکمیلی راه‌اندازی بورس فلزات اساسی، گام نهایی راه‌اندازی بورس فلزات اساسی از طریق برگزاری آزمون انتخاب کارگزاران برداشته شد. از میان ۵۷ کارگزار متقاضی، یازده کارگزار مرکب از ۵ کارگزار از کارگزاران بورس اوراق بهادار تهران، ۵ تولیدکننده و توزیع‌کننده فعال در بازار

فلزات و کارگزاری بانک صنعت و معدن به عنوان اعضای هیأت مؤسس برای تدوین اساسنامه سازمان کارگزاران بورس فلزات انتخاب شدند. پیش‌بینی می‌شود پس از تصویب اساسنامه تهیه شده در شورای بورس و انجام اقدامات اجرایی لازم، بورس فلزات اساسی در اوایل سال ۱۳۸۲ فعالیت خود را آغاز کند.

۳-۴-۳ مطالعات امکان‌سنجی و طراحی سازوکار اجرایی لازم برای فراهم آوردن امکان دادوستد رهنی (اعتباری) اوراق بهادار در بازار سرمایه ایران به منظور گسترش بنیانی فعالیت‌های سهامی و ترویج فرهنگ سهامداری در ایران انجام شده است.

۴-۴-۳ انجام مطالعات امکان‌سنجی و طراحی سازوکار اجرایی لازم برای تأسیس صندوق تضمین بورس به منظور افزایش درجه ایمنی و سلامت فعالیت‌های بازار، و افزایش میزان اطمینان و اعتماد سرمایه‌گذاران به بازار سرمایه ایران به پایان رسیده است و براساس آن آیین‌نامه‌ای تحت عنوان "آیین‌نامه حساب تضمین تعهدات کارگزاران" مشتمل بر ۱۴ ماده و ۸ تبصره تدوین و برای تصویب نهایی به شورای بورس ارایه شده است. برپایه ساختار پیشنهادی، حساب مزبور پوشش مناسبی برای تضمین ایفای تعهدات مالی کارگزاران در تسویه نهایی دادوستد اوراق بهادار، و تسهیل و تسریع جبران خسارتهای ناشی از تخلف یا قصور کارگزاران در انجام سفارش مشتریان فراهم می‌آورد؛ هر چند مسئولیت نهایی جبران خسارتهای مزبور در هر حال بر عهده خود آنهاست.

۵-۴-۳ انجام مطالعات امکان‌سنجی و اقدامات اجرایی لازم برای گسترش فعالیت بازار سرمایه به سایر مناطق کشور که در گام نخست در چارچوب ایجاد تالارهای منطقه‌ای دادوستد در مشهد، تبریز، اصفهان، شیراز و اهواز، در نهایت با راه‌اندازی بورس الکترونیکی اوراق بهادار، امکان دادوستد فراگیر اوراق بهادار را در کشور فراهم می‌آورد.

در این راستا، شعبه بورس اوراق بهادار در مشهد به عنوان اولویت نخست گسترش جغرافیایی فعالیت بورس اوراق بهادار در کشور، از خرداد ۱۳۸۱ فعالیت خود را آغاز نمود. همچنین بررسی مقدمات اجرایی و مکان‌یابی دیگر اولویت‌های مصوب شورای

بورس در حال انجام است که از میان آنها تالار دادوستد مناطق مربوط به اولویت دوم به مرکزیت تبریز در سال ۱۳۸۲ راه‌اندازی خواهد شد.

۶-۴-۳ انجام مطالعات امکان‌سنجی لازم برای فراهم آوردن امکان انتشار رسید سپرده فراملی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و عرضه آن به بازارهای بین‌المللی به منظور افزایش درجه رقابت‌پذیری شرکت‌های ایرانی، و جذب سرمایه‌های خارجی به عنوان ابزار مکمل سایر روش‌های طراحی و پیشنهاد شده توسط بورس.

۷-۴-۳ انجام مطالعات بنیادی برای گسترش پوشش تنظیمی و نظارتی بازار سرمایه و شکل‌گیری یک نهاد واقعی ناظر بر بازار سرمایه ایران با اختیارات و ضمانت اجرایی کافی برای پوشش حوزه فعالیت در بازارهای دست اول، دست دوم، و نظارت بر فعالان، ناشران، بازارها، و واسطه‌های مالی در ایران.

۴- حلقه‌های مکمل: برنامه‌های ۱۳۸۲

۴-۱ تکمیل پوشش تنظیمی و نظارتی

۴-۱-۱ تدوین معیارها و ضوابط شکل‌گیری و فعالیت واسطه‌های مالی در بازار سرمایه ایران، اصلاح نظام عضویت در بورس و ضوابط فعالیت انواع واسطه‌های مالی در بورس اوراق بهادار.

۴-۱-۲ تدوین اصول تنظیمی و نظارتی فعالیت شرکتهای سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار.

۴-۱-۳ تدوین اصول نظارت بر شرکتها (Corporate Governance) در بورس اوراق بهادار.

۴-۱-۴ طراحی سیستم نظارت بر بازار به منظور پیاده‌سازی اصول مربوط به منع دستکاری بازار، دادوستد دارندگان اطلاعات نهانی، و تنظیم فعالیت اشخاص خارجی در بورس اوراق بهادار.

۴-۱-۵ پیاده‌سازی اصول راهبردی و معیارهای اجرایی جدید افشای اطلاعات توسط شرکتهای پذیرفته شده در بورس.

۴-۱-۶ راه‌اندازی صندوق تضمین بورس.

۴-۱-۷ تدوین معیارهای خروج اختیاری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار.

۴-۲ بهسازی فناوری دادوستد

۴-۲-۱ تدوین استاندارد به کارگیری سطح فناوری در بین اعضای بورس با هدف هماهنگی و کاربردپذیری مشترک ابزارها و محصولات مرتبط با فرآیند دادوستد در بین آنها.

۴-۲-۲ تدوین استاندارد و الگوی ایجاد پایگاه داده‌ها و معیارهای ثبت، نگهداری و انتشار اطلاعات توسط اعضای بورس.

۴-۲-۳ به کارگیری فناوری ثبت اولویت زمانی و تعیین نحوه نگهداری اطلاعات سفارشهای مشتریان توسط اعضای بورس.

۴-۲-۴ اصلاح چرخه‌های کاری و ساختار عملیاتی دادوستد در بورس مانند حذف

گواهینامه‌های نقل و انتقال موقت و استقرار یک نظام **Book - entry** در بورس.

۵-۲-۴ طراحی و استقرار یک ساختار الکترونیکی برای انتقال سفارشهای مشتریان و انجام

دادوستد از راه دور در چارچوب گام نخست ایجاد بورس الکترونیکی اوراق بهادار در

ایران.

۶-۲-۴ پیشبرد پروژه روزآمدسازی فناوری دادوستد رایانه‌ای بورس در چارچوب تکمیل

فرآیند مناقصه بین‌المللی، و آغاز عملیات نصب، پیاده‌سازی و بومی‌سازی نرم‌افزارهای

هسته اصلی دادوستد و سیستم سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار در بورس.

۷-۲-۴ ایجاد و راه‌اندازی شبکه جدید اترنت ساختمان مرکزی سازمان بورس اوراق بهادار در

تهران.

۸-۲-۴ انجام مطالعات امکان‌سنجی طراحی و ایجاد فرابورس اوراق بهادار در ایران.

۳-۴ ساماندهی نظام اطلاع‌رسانی

۱-۳-۴ تدوین سیاست راهبردی و اصول ساماندهی نظام اطلاع‌رسانی در بورس با تاکید بر

اطلاع‌رسانی الکترونیکی و برآوردن الزامهای ورود به دوره نوین فعالیت بورس اوراق

بهادار در ایران.

۲-۳-۴ طراحی و ایجاد مرکز داده‌های الکترونیکی بورس با هدف ایجاد هماهنگی در ارایه

اطلاعات و گزارشهای آماری و استانداردسازی فرمتهای ثبت، نگهداری، پردازش، و

انتشار اطلاعات در سازمان بورس اوراق بهادار.

۳-۳-۴ بازنگری بار توزیعی و تطبیق شرایط، طراحی محاسباتی و انتشار شاخصهای بورس

متناسب با فعالیت تالارها و تابلوهای جدید بورس و برآوردن نیازهای جدید احتمالی.

۴-۴ تداوم اصلاح ساخت و گسترش کارکردها

۱-۴-۴ تداوم برنامه گسترش فعالیت بورس به سایر مناطق جغرافیایی کشور در چارچوب ایجاد

بورسهای منطقه‌ای.

- ۲-۴-۴ بازنگری ساختار و تشکیلات سازمان بورس و بهسازی نظام گردش کار برای برآوردن کارکردهای جدید و انطباق با تحولات در حال تکوین در آستانه دوره جدید فعالیت بورس اوراق بهادار در ایران.
- ۳-۴-۴ پیشبرد پروژه مجموعه ساختمانی بازار سرمایه ایران برای استقرار فیزیکی ارکان بازار مزبور و از جمله سازمان بورس اوراق بهادار.
- ۴-۴-۴ تدوین و اجرای برنامه جامع دوره‌های آموزشی و بازآموزی برای کارشناسان و کارگزاران بورس در ضمن تشکیل شورای هماهنگی تعیین نیازهای آموزشی در بورس.
- ۵-۴-۴ تدوین راهبرد توسعه بورس اوراق بهادار در ایران منطبق با رویکرد نوین به بازار اوراق بهادار در آستانه دوره جدید حیات بورس در ایران.
- ۶-۴-۴ تدوین اصول شکل‌گیری نهاد ناظر بر بازار اوراق بهادار در ایران با هدف تعیین و طرح پوشش تنظیمی و نظارتی، اختیارات، و ضمانت اجرایی لازم برای قاعده‌مند ساختن فعالیت در بازارهای دست اول، دست دوم، و نظارت بر فعالان، ناشران، بازارها، و واسطه‌های مالی در ایران.